

Gül SALDIRANER
EG Partner- SMMM, BD
www.eg-econsulting.com

KÜRESELLEŞMEDEN YENİDEN SANAYİLEŞMEYE: Bölgeselleşme ve Ticaretteki Yeniden Yapılanma

Benzeri görülmemiş bir sosyo-ekonomik kriz olan Covid-19, dünya ekonomilerini ve toplumlarını sarsarak derin yaralar açtı. Pandemi, aynı zamanda ard arda yaşanan krizlerin kilidini kırarak, küresel ekonominin dayanıklılığını sorgulatan bir dizi sorunları da beraberinde getirdi. Savaşlar, ticaret kısıtlamaları, gıda ve enerji krizleri, tedarik zinciri sorunları, enflasyon, gelir eşitsizlikleri, iklimle ilgili sorunlar vb faktörler bir araya gelerek uluslararası ticaretin zayıflıklarını belirginleştirmiştir. Artan jeopolitik gerginlikler, krizlere karşı dirençli olma gerekliliğini vurgulayarak, 'dayanıklılık' kavramını ulusal stratejilerin öncelikli bir unsuruna dönüştürmüştür. Bu gereklilik sadece ekonomik değil, aynı zamanda politik ve güvenlik işbirliğini de içermektedir.

Uluslararası entegrasyonun zorlukları, yeşil endüstri baskıları, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerin üretim kapasitesine yeniden odaklanma eğilimini canlandırmış ve pandemi sonrası dönemde daha sürdürülebilir sanayi politikaları ile yeniden sanayileşme ve bölgesel üretkenlik gibi konuları merkezi hale getirmiştir. Özellikle küresel ticaret, mevcut seviyesini sürdürse de, artan ekonomik ve güvenlik endişeleri, uluslararası toplumun bölgeselleşme konusundaki ilgisini artırmıştır. Bu bağlamda, AB, küresel ve bölgesel düzeyde yeşil endüstri lideri olma yarışında kapasite artırma politikalarıyla öne çıkmaktadır. Yeşil Mutabakat kapsamında yeniden sanayileşme stratejileri ile dayanıklılığı artırma, küresel ve sürdürülebilir büyüme elde etme hedefine odaklanan AB, aynı zamanda çevresel, sosyal ve yönetim kriterlerini dikkate alarak uluslararası ticaretin yıkıcı etkilerini azaltma çabasını sürdürmektedir.

Bu çerçevede, AB'nin yeşil endüstri liderliği, küresel ve bölgesel düzeydeki dönüşümde etkileyici bir rol oynamayı amaçlayan bir yarışın parçasını oluşturmaktadır. Gelişmiş ekonomilerin sürdürülebilir kalkınma için yeşil endüstrilere odaklanması, gelişmekte olan ülkeler için de bu önemi artırmaktadır. Yeniden sanayileşme, bu ülkelerin inovasyon odaklı teknolojilerde lider konumda olma potansiyeli sunarak ticarette rekabet avantajı elde etmelerini sağlayabilir. Bu fırsatı değerlendiren ve inovasyon odaklı yeşil ve dijital dönüşümü benimseyen ülkeler, ekonomik rekabetin ön saflarında yer alarak yüksek teknolojiye dayalı sürdürülebilir bir büyüme elde edebilirler. Ekonomiler, çevresel, sosyal ve yönetim kriterlerini göz ardı ettiği sürece, küresel ve bölgesel ticaret sürekli parçalanma ve yıkıcı etkilere maruz kalma riski altında olacaktır.

Küreselleşme ve Bölgeselleşme Kavramları

Küreselleşme

Küreselleşme, 20. yüzyılın ikinci yarısında önem kazanan bir kavramdır. 19. yüzyılın sonlarından itibaren küreselleşme, iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki hızlı ilerlemelerin etkisiyle ivme kazanmıştır. Ayrıca II. Dünya Savaşı'nın ardından uluslararası ticaret ve serbest ticaret anlaşmalarının yaygınlaşması, küreselleşmenin daha da hızlanmasına neden oldu. Bu süreç, ekonomik, politik ve kültürel açıdan daha fazla bağlantının ve karşılıklı değişimin bir sonucu olarak günümüzdeki dünya düzenini şekillendirmiştir ve gelecekte de değişerek ve gelişerek devam edecektir.

Küreselleşme, dünya genelindeki ülkeleri, ekonomileri, siyasi sistemleri, kültürleri ve bireyleri etkileyen bir süreci ifade eder. Bu gelişme, ekonomik entegrasyonun arttığı, serbest ticaretin yaygınlaştığı, ulaşımın maliyetinin düştüğü, uluslararası sermayenin hareketliliğinin arttığı, küresel işgücünün büyüdüğü ve iletişim teknolojisinin hızla yayıldığı bir dönemi yansıtır.

Bu süreç, teknolojik ilerlemeler, serbest ticaretin yaygınlaşması ve çok uluslu şirketlerin artan etkisi gibi faktörlerle şekillenmiştir. Bu merkezi bir otoritenin kontrol etmediği, farklı bölgelerde ve ülkelerde farklı hızlarda gerçekleşen karmaşık bir süreçtir. Ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel ve çevresel bir dizi etkiye sahiptir ve uluslararası ilişkileri, iş dünyasını, kültürleri ve toplumları derinden etkiler. Küreselleşme, hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabileceği için çok yönlü ve geniş çapta tartışılan bir kavramdır. Sonuç olarak, küreselleşme; ekonomik bağlantılardan teknolojik ilerlemelere, kültürel etkileşimden politik değişikliklere, yerel ve küresel etkileşimden sosyal eşitsizliklere, çevresel etkilere kadar bir dizi faktörden etkilenirken, aynı zamanda bu alanlarda da etki yaratır.

Bölgeselleşme ve Bölgesel Dayanıklılık

Küresel ekonomik etkileşimlerin yoğunlaşması, devletleri karşılıklı bağımlılıkla başa çıkmaya ve avantajlarından yararlanmaya yönlendirirken, bölgeselleşme bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır. Avrupa'da başlayan ekonomik değişim, bölgesel ticaret anlaşmalarının öncüsü olmuştur. Günümüzde, dünya genelinde bölgesel ticaret anlaşmaları ve ekonomik birlikler artarken, bölgeselleşme, yerel ve bölgesel ekonomilere özel bir vurgu yapmayı amaçlamaktadır. Bu kavramlar, ekonomik kararlar alırken, politika oluştururken ve ticaret stratejileri belirlerken önemli bir rehberlik sağlar.

Ülkeler, ekonomik dayanıklılığı artırmak ve krizlere karşı koymak amacıyla bölgesel anlaşmalara yönelmektedir. Özellikle 2008-2009 küresel ekonomik krizi sırasında, bölgesel işbirliği ve ticaret anlaşmalarının avantajları sayesinde Asya bölgesi daha çabuk iyileşme sağlarken, Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri küresel işbirliği kuramadıkları için daha uzun bir toparlanma süreci yaşamıştır. Bölgesel ticaret anlaşmaları, ekonomik dayanıklılığı güçlendirmenin yanı sıra, komşu devletler arasındaki işbirliğini teşvik eder. Güvenlik açısından da önemli olan bu anlaşmalar, kriz durumlarında işbirliği yapma yeteneğini artırarak bölgesel güvenliğe katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, bölgeselleşme ve bölgesel dayanıklılık, ekonomik, politik ve güvenlik açılarından önemli unsurları içermektedir. Bu kavramlar, kriz dönemlerinde ekonomilerin toparlanmasına yardımcı olabilir, sınır ötesi işbirliğini teşvik edebilir ve gelecekte daha fazla bölgesel işbirliği ve ticaret anlaşmasının ekonomik dayanıklılığı artırma potansiyeline işaret eder.

Basitçe avantaj ve dezavantajlar aşağıda gösterilmiştir.

AVANTAJLAR

KÜRESELLEŞME

Piyasa Genişlemesi:

Dünya genelinde daha fazla tüketiciye ulaşma fırsatı

İnovasyon Teşviki:

Farklı kültürlerden gelen fikirlerin bir araya gelmesi ve yeni çözümlerin doğması.

Ekonomik Büyüme:

Dünya pazarına erişim, işletmelerin büyümesini destekler.

Daha Düşük Maliyetler:

Küresel tedarik zincirleri sayesinde üretim maliyetlerinde tasarruf.

BÖLGESELLEŞME

Krizlere Karşı Dayanıklılık:

Bölgesel tedarik zincirleri, kriz anlarında daha dirençli olabilir.

Politik İşbirliği:

Komşu ülkeler arasında daha yakın siyasi ilişkiler.

Kaynak Paylaşımı:

Benzer kaynaklara sahip bölgeler arasında kaynakların daha etkili kullanımı.

İşbirliği Fırsatları:

Ortak projeler ve ticaret fırsatları.

DEZAVANTAJLAR

KÜRESELLEŞME

Gelir Eşitsizliği:

Zengin ve yoksul ülkeler arasındaki gelir uçurumu.

Çevresel Etkiler:

Küresel üretim ve taşımacılığın doğal kaynaklara etkisi.

Krizlere Duyarlılık:

Dünya ekonomisindeki dalgalanmalara açıklık.

Bağımlılık:

Bir ürün veya hammadde kaynağına aşırı bağımlılık.

BÖLGESELLEŞME

Piyasa sınırlı:

Daha küçük pazarlar, işletmelerin büyüme potansiyelini sınırlayabilir.

Yalıtılmışlık:

Sınırlı bölgesel etkileşim, küresel trendlerden izole olmayı teşvik edebilir.

Rekabet eksikliği:

Yetersiz rekabet, inovasyonu engelleyebilir.

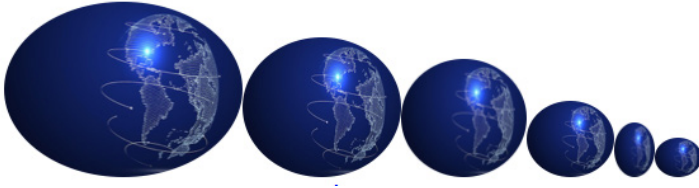
İç politika çatışmaları:

Bölgesel işbirliği eksikliği, siyasi anlaşmazlıklara yol açabilir.

Küreselleşme & Bölgeselleşme İkilemi

Son iki on yılda küreselleşme ve bölgeselleşme, dünya ekonomisinin merkezinde önemli bir değişim yaratmıştır. Küresel ticaret ve finansal gelişmeler hızla büyürken, bölgesel ekonomik bağlar daha fazla güçlenmiştir. Bu eğilim, dünya ekonomisinin yeniden şekillenmesine ve küreselleşme ile bölgeselleşmenin detaylı bir şekilde incelenmesine neden olmaktadır.

DHL Küresel Bağlantılılık Endeksi (Global Connectedness Index) 2022 raporuna göre, uluslararası akışlardaki ortalama mesafenin arttığı ve mevcut şoklara rağmen beklenmedik bir direnç gösterdiği belirtiliyor. Ancak ABD ve Çin arasındaki jeopolitik çekişmenin bu bağlantıyı zayıflattığına dikkat çekiliyor. Bu nedenle, politika yapımcılardan, mevcut üretim ve tedarik düzenlemelerini değiştirmek yerine ekonomik temellere odaklanmaları bekleniyor.

Dünya Ekonomik Forumu'nun "Bölgeselleşme mi Küreselleşme mi: Ticaretin Geleceği Hangi Yönde?" başlıklı makalesine göre, bölgeselleşme ve küreselleşme eğilimleri üzerine yapılan analiz, beklenenden farklı olarak, komşu ülkeler arasındaki ticaretin ve aynı coğrafi bölgedeki ülkeler arasındaki ticaret payının istikrarlı olduğunu göstermiştir. Özellikle, Çin'in küresel ekonomiye katkısının arttığı belirtilmiş, ancak COVID-19'un küresel ticaret üzerinde baskı yarattığı ve bölgesel ticaret anlaşmalarının arttığı ifade edilmiştir.

McKinsey Global Institute tarafından hazırlanan "Birbirine Bağlı Dünyamız Nasıl Değişiyor?" başlıklı makalede ise, küreselleşmenin değişmediği ancak evrimleştiği vurgulanmaktadır. Son 20 yılda küresel ekonominin büyüdüğü, ancak mal akışlarının toplam ekonomik üretim içinde daha küçük bir paya sahip olduğu ve fikri mülkiyet, veri gibi bilgi ve teknik bilgiyi temsil eden akışların hız kazandığı belirtilmiştir. Önemli üretim bölgelerinin dünya genelindeki kaynaklara bağımlılığı ve Çin'in fikri mülkiyet tüketicisi olması gibi konular, küresel ekonominin birbirine bağlı olduğunu ve bölgesel bağımlılığın devam ettiğini göstermektedir.

Sonuçlar, küresel akışlarda küreselleşmeden bölgeselleşmeye bir geçişin olmadığını gösterse de, uluslararası işbirliği ve politika oluşturulurken, hem küresel hem de bölgesel faktörlerin birlikte ele alınması gerektiğini anlıyoruz. Dolayısıyla küreselleşme ve bölgeselleşme ikilemi, ekonomik sürdürülebilirlik, rekabet avantajı ve politika oluşturmanın ayrılmaz bir parçası olarak ortaya çıkmaktadır.

Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından Ocak 2023'te yayımlanan Küresel Risk Raporu'nun ana bulgularına göre, yakın gelecekteki ekonomik, çevresel ve jeopolitik riskler karmaşıklık düzeyi ile dikkat çekiyor ve bu risklerin etkileşimi polikriz riskini artırıyor. Küresel risklerin artması ve uluslararası işbirliğindeki zayıflamanın, ülkelerin kendi bölgesel güvenlik ve ekonomik çıkarlarına odaklanma eğilimi gösterdiği bir ortamda, küresel aşınmanın etkileri de dikkate alınmalıdır. Bu süreçte, on yıllık bir perspektifle ele alındığında, iklim risklerinin devam etmesi durumunda adaptasyon ve uyum çabalarında başarısızlık yaşanabileceği önemli bir noktadır.

Raporda vurgulanan diğer önemli bir nokta ise iklim değişikliğiyle mücadelede artan zorluklardır. Gelecekte özellikle gıda, su, metal ve maden kıtlığı gibi sorunlarla karşılaşılması beklenirken, bu durum çatışmaların temel sebeplerinden biri olabilir ve iklim uyum veya azaltma çabalarının yetersiz kalabileceği senaryoları öne çıkarmaktadır. Bu gelişme, küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan entegrasyonun zayıflayabileceği ve küresel ekonomik dinamiklerin değişebileceği bir perspektifi beraberinde getirebilir. Bu nedenle, küresel ve bölgesel düzeyde etkili iklim politikalarının benimsenmesi ve uygulanması, önümüzdeki on yılda daha sürdürülebilir bir geleceğe geçiş için kritik önem taşımaktadır.

AB'nin Yeni Sanayi Stratejileri: Geleceğe Yönelik Avrupa Modeli

Avrupa Birliği, Ar-Ge yatırımları, teknoloji geliştirme ve sürdürülebilir üretimle küresel ekonomik büyümeye liderlik etmiş, inovasyonlarıyla diğer bölgelere ilham vermiştir. Bu nedenle AB, hem tarih boyunca hem de günümüzde sanayinin merkezi ve inovasyonun öncüsü olarak önemli bir rol oynamıştır.

➤ 2020 Yeni Sanayi Stratejisinin Güncellenmesi: Dijital, Dayanıklı, Tek Pazar

AB Covid-19 sonrası çıkarılan sonuçlar üzerinden endüstriyel stratejisine yeniden odaklanarak güncelleme zorunluluğunda kalmıştır. AB Komisyonu, yeni koşulları değerlendirerek endüstri hedefini belirlemiştir. Bu hedef, sürdürülebilir, dijital ve dayanıklı bir yapıyı içermekte ve stratejik bağımlılıkların azaltılmasıyla küresel rekabetçi bir ekonomiye dönüşümü amaçlamaktadır. Ayrıca Parlamento ve Konsey'in son yıllardaki 5'er yıllık Stratejik Gündemlerinde olan ekolojik ve dijital geçişin (ikiz dönüşüm), ekonomik dönüşümde temel unsurlar olduğu kabul edilmiştir. Bunun yanı sıra REPower EU Planı, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin ardından enerji bağımlılığını azaltma hedefleri de öne çıkmıştır. Yeşil Mutabakat, Dijital Geleceğin Şekillenmesi Stratejisi ve REPower EU Planı, endüstrinin yeniden şekillendirilmesinde kilit konulardır ve aynı zamanda AB'nin ekonomik büyüme, güvenlik ve iklim hedeflerini güçlendirecek temel unsurlardır. Stratejinin, jeopolitik hareketliliğin arttığı dönemde, **rekabetçiliği ve stratejik özerkliği desteklemesi** hedeflenmiştir. Özetle bu güncelleme, hem küresel hem de bölgesel açılardan sürdürülebilir, dayanıklı ve rekabetçi bir ekonomiye dönüşüm için zayıf parçaların güçlendirilmesini sağlayan bir yeniden yapılanma hareketidir.

AB, yukarıdaki kararları alırken, kendi içinde COVID-19 küresel krizinden aldığı dersleri analiz ettiği rapor kısaca şöyle özetlenmiştir:

Krizin etkilerinin ekosistem ve şirketler üzerinde farklı olsa da aşağıdaki konuların önemi ortaya çıkmıştır:

- ▶ Sınırların insanların, malların ve hizmetlerin serbest dolaşımını kısıtlaması.
- ▶ Kesintili küresel tedarik zincirlerinin temel ürünlerin bulunabilirliğini etkilemesi. Ayrıca bağımlı olduğu 6 alanda kapsamlı analizler yapılmıştır. (hammadde, piller, aktif farmasötik bileşenler, hidrojen yarı iletkenler, bulut ve uç teknolojiler)
- ▶ Talebin bozulması.

AB'nin güncellediği Sanayi Stratejisi kriz sonrası ekonomik dönüşümü desteklemek amacıyla, bu sorunları çözmek üzere odaklandığı alanlar aşağıdadır.

1. Tek pazarın dayanıklılığı
Öneriler; - Tek pazar acil durum aracı
- Tek pazarın derinleştirilmesi
- Tek pazarın izlenmesi
2. AB'nin açık stratejik özerkliğinin güçlendirilmesi.
Öneriler; - Çeşitlendirilmiş uluslararası ortaklıklar
- Endüstriyel ittifaklar
- Stratejik bağımlılıkların incelenmesi
3. İkiz geçişlerin hızlandırılması
Öneriler; - Geçiş yolları
- Çok ülkeli projeler
- Çelik sektörünün analizi
- Bol, erişilebilir ve uygun fiyatlı karbondan arındırılmış enerji

AVRUPA ENDÜSTRİYEL STRATEJİSİ

Dijital Dönüşüm	Küme politikası
Ekosistemler	Enerji yoğun endüstriler
Endüstriyel ittifaklar	Temiz hidrojeni destekliyoruz
Endüstri için beceriler	Bölgelerarası ortaklıklar
İleri teknoloji	Sanayi politikası diyalogu ve uzman tavsiyesi
Yenilik	Fikri mülkiyet

AB DİJİTAL STRATEJİSİNİN TEMEL POLİTİKA ALANLARI

Dijital on yıl	Avrupa Dijital Haklar ve İlkeler Beyannamesi
Dijital vergilendirme	Yapay zeka
Avrupa dijital kimliği (eID)	Adaletin dijitalleşmesi
Dijital hizmetler	Veri ekonomisi
Bağlantı	Siber güvenlik
Dijital bilgi alışverişi	

► Yeşil Mutabakat Sanayi Planı (Green Deal Industry Plan-GDIP): Yeşil Endüstride Lider Olmak

AB Komisyonu, iklim hedeflerini karşılamak için gerekli olan net-sıfır teknolojileri ve ürünlerinin üretim kapasitesini ölçeklendirmek için Yeşil Mutabakat Sanayi Planı'nı 01. Şubat 2023'te önermiştir. Sanayi Planı, sürdürülebilirlik odaklı bir endüstri dönüşümünü hızlandırmak ve küresel seviyede **temiz teknoloji devrimine liderlik** etmek amacıyla geliştirilmiştir. Plan, yukarıdaki girişimlere dayanmakta ve AB Tek Pazar'ın güçlerine dayanarak, Avrupa Yeşil Anlaşması ve REPowerEU çerçevesinde devam eden çabaları tamamlamaktadır. Dört temel üzerine kurulmuştur:

1. Öngörülebilir ve basitleştirilmiş bir düzenleyici ortam,
2. Finansal erişimi hızlandırma,
3. Becerileri geliştirme
4. Dayanıklı tedarik zincirleri için açık ticaret.

Arka Plan: AB'nin GDIP'ı başlatmasının temel nedeni, temiz dönüşüm sürecinde **küresel** ve **bölgesel** düzeyde **rekabet** edebilme yeteneğini artırmak ve **inovasyon** yarışında **lider** konumunu koruyabilmektir. Büyük ekonomilerin, özellikle ABD, Çin ve Hindistan'ın, yeşil inovasyona yönelik büyük yatırımlar yapmasının, dünya genelinde olumlu bir gelişme olabileceği vurgulanmıştır. Ancak, bu durum AB'nin kendi temiz geçiş hedeflerini gerçekleştirme sürecine önemli bir baskı getirmektedir. Bu çerçevede, Plan, hidrojen kimyasallara, biyoteknolojiden nanoteknolojiye kadar geniş bir yelpazede kendi endüstrisini daha yetenekli hale getirme amacını taşıyor. Bu bağlamda, GDIP AB'nin temiz enerji alanında liderliğini sürdürme ve küresel rekabetçiliğini güçlendirme hedeflerine ulaşmak adına stratejik bir adımdır.

► Net Sıfır Sanayi Yasası (Net-Zero Industry Act -NZIA):

Avrupa Parlamentosu iklim nötr geçişi hızlandırmak üzere Komisyon'un 16 Mart 2023 tarihinde teklif edilen Net Sıfır Sanayi Yasası'nı (NZIA) 21 Kasım 2023 tarihinde onaylamıştır. NZIA, AB'nin Yeşil Mutabakat Endüstri Planı (GDIP) çerçevesinde ortaya çıkan bir girişimdir. Bu Plan, AB'nin temiz teknoloji üretimini artırma hedefini taşıyor ve temiz enerji geçişini destekleyen, faaliyete geçirildiklerinde düşük sera gazı emisyonları sağlayan teknolojilerin üretim kapasitesini yükseltmeyi amaçlamaktadır.

Yasa, AB içinde temiz teknolojiye yatırım çekmeyi, daha iyi koşullar ve pazar erişimi oluşturmayı hedeflemektedir. Birliğin stratejik net-sıfır teknolojilerin üretim kapasitesinin 2030'a kadar yıllık kurulum ihtiyaçlarının en az yüzde 40'ını karşılamasını amaçlar. Bu, AB'nin iklim hedeflerine ve 2050'ye kadar iklim nötrlüğüne ulaşma çabalarını hızlandıracak, endüstriyel rekabet gücünü artıracak ve sürdürülebilir işler yaratacaktır. Ayrıca, bu teknolojilerin üretimi için düzenleyici çerçeveyi basitleştirir, net-sıfır teknoloji endüstrisinin rekabet gücünü artırmaya ve CO2 depolama kapasitesini hızlandırmaya yardımcı olur.

NZIA, dekarbonizasyona büyük katkı sağlayacak stratejik net-sıfır teknolojilere odaklanıyor.

Bu teknolojiler, AB'nin endüstriyel rekabet gücünü ve enerji sistem direncini güçlendirirken temiz enerji geçişine olanak tanır.

- Anahtar Teknolojiler:
  - Güneş fotovoltaik ve güneş termal
  - Elektrolizler ve yakıt hücreleri
  - Rüzgar enerjisi (karasal ve deniz)
  - Sürdürülebilir biyogaz/biyometan
  - Bataryalar ve depolama
  - Karbon yakalama ve depolama
  - Isı pompaları ve jeotermal enerji
  - Elektrik şebeke teknolojileri

Arka Plan: AB, 2050 hedefleri doğrultusunda, net sıfır teknoloji ve bileşenlerdeki kilit bağımlılıkları azaltmak amacıyla GDIP çerçevesinde NZIA'yı önerdi. Bu yasa, stratejik bağımlılıklar tarafından tehlikeye atılmadan yeşil geçişin sağlanmasını temin etmek için 2030 için bir toplam üretim kapasitesi hedefi belirleyerek ve net-sıfır teknolojiler için düzenleyici çerçeveyi basitleştirerek AB'nin bu pazarda endüstri lideri olmasına olanak tanıyacaktır. Covid-19 pandemisi ve enerji krizinden alınan dersler neticesinde, yasa ile, tedarik zincirlerinin kesintiye uğramamasını ve temiz enerji geçişinin iç üretim kapasitesi tarafından desteklenmesini sağlayacaktır.

AB ve ABD Arasında Tırmanan Gerginlik: Enflasyonu Azaltma Yasası'nın (IRA) Yankıları

ABD, 16 Ağustos 2022'de Enflasyonu Azaltma Yasası'nı (IRA) yürürlüğe koymuş ve bu yasa, federal harcamaların düzenlenmesini, emisyonların azaltılmasını, vergi gelirlerinin arttırılmasını ve sağlık politikalarının iyileştirilmesini amaçlamaktadır. Yerel üretimin desteklenmesi, stratejik konularda yerel ve ticaret ortaklarına odaklanarak, AR-Ge'yi teşvik etmek ve AR-Ge'nin ticarileşmesini hızlandırmak, inovasyonu ve endüstriyel üretkenliği artırarak rekabet avantajı sağlamayı hedeflemektedir. İlk bakışta, enflasyonu azaltma, kamu açığını düşürme ve sera gazı emisyonlarını azaltma gibi iklimle mücadeleli önceliklendiren bir girişim olarak görülen bu yasa, AB ile ABD arasında gerilime neden olmuş ve AB, bu konuya dair bir açıklama yapma ihtiyacı duymuştur.

Yasanın ana hedeflerinden ziyade, gözden kaçan korumacılık yönlerinin AB üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği fark edilmiştir. IRA, AB şirketlerini ABD'de yatırım yapmaya teşvik eden sübvansiyonları içermesi, AB şirketlerinin ABD'ye yönelmesine ve rekabet avantajı elde etmelerine neden olabileceği endişesi taşımaktadır. Bu durum, AB'nin kendi üretimine ve net sıfır hedeflerine odaklanma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda, AB, iklimle mücadele edenler rekabet avantajını sürdürme amacıyla GDIP ve NZIA gibi adımları atarken, aynı zamanda rekabetçiliği koruma ve bölgesel, küresel çıkarları gözetme amacıyla olup aynı zamanda hem IRA'ya hem de benzer yapılara çıkardıkları zorluklardan ötürü tepkisini gösterir. Bu konu, bölgesel ve küresel etkileşimin karmaşıklığını anlamak için iyi bir örnek teşkil etmektedir. Ekonomilerin, yeşil dönüşüm mücadelesinde kendi değer zincirini oluşturma çabası ve net sıfır teknoloji yarış küresel ve bölgesel ticareti şekillendirmeye devam edecektir.

Sonuç

Küreselleşme ve bölgeselleşme kavramları, günümüz dünyasında ekonomik, sosyal ve politik dinamikleri etkileyen temel unsurlardır. Küresel ekonomi, hızlı bir gelişme gösterirken, özellikle 2008 finansal krizi sonrasında ortaya çıkan ABD-Çin jeopolitik rekabeti, ticaret savaşları, COVID-19 salgını, Rusya-Ukrayna savaşı ve diğer küresel olaylar, küreselleşmenin geleceği konusundaki belirsizlikleri arttırmıştır. Jeopolitik risklerin artması, ulusal güvenlik sorunlarını ekonomik hedeflerin önüne geçirmiş ve yeniden yapılanma stratejilerini öne çıkarmıştır. Ekonomiler, küresel zorluklarla başa çıkmak amacıyla daha fazla bölgesel çözümlere yönelmiş, stratejik bağımlılığı azaltma, ulusal güvenlik, iklim krizi baskıları ve teknolojik üstünlük hedeflerini içeren yeşil ve dijital dönüşüm politikalarını hızla benimsemiştir. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda ülkeler, bölgesel üretkenlik, stratejik ürünler, yenilenebilir enerji ve katma değeri yüksek ürün ve hizmetlere odaklanan yeni sanayileşme stratejileri geliştirmektedirler.

Bu bağlamda, AB'nin net sıfır hedefi, dünya genelinde "net sıfır çağı" konusundaki artan endişelere önemli bir katkı sağlamaktadır. AB'nin bu alandaki liderliği, küresel düzeyde diğer ülkeleri benzer hedeflere yönlendirebilir.

AB, Türkiye için sadece ekonomik değil, politik, kültürel ve sosyal açılardan da hayati bir ticaret ortağıdır. Özellikle yeşil dönüşüm ve inovasyon alanlarında daha fazla işbirliği, Türkiye'nin ekonomik büyümesi için büyük bir potansiyel taşımaktadır. Türkiye'nin On İkinci Kalkınma Planı, çevre dostu, dirençli, teknoloji odaklı, katma değeri yüksek endüstriyel, adil gelir dağılımlı, güçlü ve refah bir Türkiye hedefiyle küresel ekonomik dönüşümlere adaptasyonu şekillendirmeyi amaçlamaktadır. Bu plan, ikiz dönüşümü vurgulayarak sanayi, tarım ve hizmet sektörlerinde küresel ticarete güçlü bir konumlanma ve en iyi finansman imkanlarını sağlamayı hedeflemektedir. Dolayısıyla Plan kapsamında belirlenen çevre dostu, dirençli, teknoloji odaklı hedefleri ve AB ile işbirliği fırsatları, küresel ekonomideki gücümüzü arttırmak adına önemli bir yol haritasına dönüşmektedir. Bu kapsama firmalarımızın sürdürülebilirlik ve yeşil uygulamalara yatırım yapmaları, çevresel sorumluluklarını yerine getirmeleri, inovasyon odaklı teknolojileri benimsemeleri ve rekabetçi pazarlara liderlik etmeleri, küresel düzeyde dikkat çekici bir başarı öyküsüne dönüşebilir. AB'nin 'Net Sıfır Çağı'na öncülük etme vizyonu, işletmelerimizin küresel ölçekte rekabet avantajını arttırmak adına mevcut işbirliğini AB ile değerlendirmeleri ve yeşil dönüşüm ile inovasyon alanlarında daha geniş işbirliği fırsatlarını aktif bir şekilde araştırmaları kritiktir. Bu, şirketlerin sürdürülebilir büyüme ve uluslararası pazarlarda daha rekabetçi bir konum elde etmelerine yardımcı olabilir.

Küresel düzeyde etkileşim, özellikle finansal ve teknolojik anlamda, Yeşil Mutabakat hedeflerinin gerçekleşmesi için önemlidir. Küresel düzeyde bir dayanışma ve işbirliği kültürü oluşturmak, sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel sürdürülebilirliği sağlamak adına kritik bir öneme sahiptir. Küresel ve bölgesel etkileşim, sürekli olarak evrim geçirecek ve yeni formlar kazanacaktır. Ancak küresel ticaretin sürdürülebilir olabilmesi için öncelikle eşitlik, adil ticaret koşulları, paylaşımcılık ve sorumluluk gibi değerlere dayanan yeni bir bakış açısına ihtiyaç vardır. Bu, küresel ticaretin sadece kar odaklı olmayan, aynı zamanda toplumsal ve çevresel faydayı da gözetmesini gerektirir. Her bir sorun ve etkileşimde toplumlar ve ekonomiler için sürdürülebilir çözümler bulmak ve tüm toplumların refahını arttırmak, gelişmenin anahtarı olmalıdır.

Kaynaklar:

- 1- Bruegel.org Feb 23, 2023 - How Europe should answer the US Inflation Reduction Act <https://www.bruegel.org/policy-brief/how-europe-should-answer-us-inflation-reduction-act>
- 2- Bayar F. Mfa.gov.tr Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye <https://www.mfa.gov.tr/data/Kutuphane/yayinlar/EkonomikSorunlarDergisi/sayi32/firatbayar.pdf>
- 3- DHL Global - Global Connectedness Index shows strength of globalization and benefits of improving it https://www.dhl.com/global-en/delivered/globalization/global-connectedness_index.html#:~:text=2022%20GLOBAL%20CONNECTEDNESS%20INDEX%20%2D%20AT,country%2Dto%2Dcountry%20flows.
- 4- Deloitte - Sustainability & Climate IRA and the net-zero race – How EU industrial policy should respond <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/de/Documents/about-deloitte/Deloitte-EU-Green-Industrial-Policy-Study.pdf>
- 5- European Commission - European industrial strategy https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy_en
- 6- European Commission - European industrial strategy https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-industrial-strategy_en
- 7- European Commission - Updating the 2020 Industrial Strategy: towards a stronger Single Market for Europe's recovery https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1884
- 8- European Council - A digital future for Europe <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/a-digital-future-for-europe/>
- 9- European Commission - The Green Deal Industrial Plan: putting Europe's net-zero industry in the lead https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_510
- 10- European Commission - The Green Deal Industrial Plan- https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/green-deal-industrial-plan_en
- 11- European Commission - Net-Zero Industry Act https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/green-deal-industrial-plan/net-zero-industry-act_en
- 12- European Commission - The Net-Zero Industry Act: Accelerating the transition to climate neutrality https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act_en
- 13- E International Relations May 21, 2022 Regionalism and the European Union <https://europeannewsroom.com/made-in-europe-the-eus-response-to-the-us-inflation-reduction-act-ira/>
- 14- Enr European News Room Dec 22, 2022 Made in Europe? The EU's response to the US Inflation Reduction Act (IRA) <https://www.e-ir.info/2022/05/21/regionalism-and-the-european-union/>
- 15- McKinsey Global Institute Feb.9, 2023 How our interconnected world is changing? <https://www.mckinsey.com/mgi/our-research/how-our-interconnected-world-is-changing>
- 16- T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı Onikinci Kalkınma Planı (2024-2028) https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/11/On-ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028.pdf
- 17- WeFORUM- July 15, 2021 Regionalization vs globalization: what is the future direction of trade? <https://www.weforum.org/agenda/2021/07/regionalization-globalization-future-direction-trade/>
- 18- WORLD ECONOMIC FORUM (WEF) Global Risk Report 2023 'key Findings' <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2023/digest/>